

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 223/2014

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ε΄ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίαση της 17^{ης} Ιουνίου 2014

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Ιωάννης Γ. Τριάντος , Αντιπρόεδρος Ν. Σ.Κ.

Νομικοί Σύμβουλοι: Ανδρέας Χαρλαύτης, Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Βασιλική Πανταζή, Γεώργιος Ανδρέου , Δημήτριος Αναστασόπουλος , Αδαμαντία Καπετανάκη.

Πάρεδρος : Διονύσιος Κολοβός

Εισηγητής : Διονύσιος Κολοβός

Ερώτημα : Φ.890 /ΕΠ.860984 /Σ.12 /2.9.2013 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας, Δ΄ Κλάδος, Δνση Οικονομικού, Τμ. Προμηθειών).

Περίληψη Ερωτ. : 1. Τρόπος λύσης της υπ' αριθ.4/93 Συμβάσεως Πλαισίου και της υπ' αριθ.1001/02 ετήσιας σύμβασης μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου (Πολεμικής Αεροπορίας) και της εταιρείας «ΕΑΣ ΑΒΕΕ (πρώην ΕΒΟ ΑΕ)».
2. Τρόπος επιστροφής της χορηγηθείσας προκαταβολής - επιβολή αναλογούντων τόκων δικαιοπραξίας και υπερημερίας.

Επί του ερωτήματος αυτού το Ε΄ Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Ι. Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου τούτο συνοδεύουν, δίδεται το εξής ιστορικό:

Με την ΕΠ.Φ.831/910997/9.3.1993/ΓΕΑ/Δ3/4β απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας ανατέθηκε στην εταιρεία «ΕΒΟ Α.Ε.» (ήδη ΕΑΣ ΑΒΕΕ»), η κατασκευή-προμήθεια φυσιγγίων DEFA 30 MM και υπογράφηκε η υπ' αριθ. 4/1993 Σύμβαση πλαίσιο, με πρόβλεψη υπογραφής πέντε ειδικών ετησίων συμβάσεων, από το 1995 έως το 1999. Στη συνέχεια υπογράφηκαν οι 1^η (1002/96), 2^η (1005/97) και 3^η (1001/00) ειδικές ετήσιες συμβάσεις, οι οποίες ολοκληρώθηκαν με μεγάλες καθυστερήσεις, λόγω εκπρόθεσμης παράδοσης των υλικών.

Στο άρθρο 6 «Όροι Πληρωμών», παρ.1 της Σύμβασης Πλαισίου προβλέφθηκε ότι **«Με την ενεργοποίηση της συμβάσεως πλαισίου θα χορηγηθεί στον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ προκαταβολή ποσού 200 εκατ. Δραχμών αφαιρουμένων των νομίμων κρατήσεων. Το ποσό αυτό θα παρακρατηθεί σε 5 ισόποσες ετήσιες δόσεις, από την προκαταβολή των ετησίων συμβάσεων 1995 έως και 1999».**

Με την ΑΔ.Φ.831/926288/14.2.2002/ΓΕΑ/Δ3/4β απόφαση ΥΦΕΘΑ, εγκρίθηκε και υπογράφηκε στις 22.3.2002 η 4^η (1001/02) ειδική ετήσια σύμβαση, συνολικού ποσού 1.939.457,08 ευρώ και, μετά την ολοκλήρωση των παραδόσεων της προηγούμενης ειδικής ετήσιας σύμβασης, εγκρίθηκε με την ΑΔ.Φ.831/932627/28.9.2007/ΓΕΑ/Δ3/4β απόφαση η ενεργοποίηση της σύμβασης αυτής, χωρίς όμως τελικά να χορηγηθεί στην εταιρεία «ΕΑΣ ΑΒΕΕ» η προβλεπόμενη από τη σύμβαση προκαταβολή, διότι η προμηθεύτρια εταιρεία εγγράφως ζήτησε την αναπροσαρμογή των τιμών της εν λόγω σύμβασης.

Κατόπιν υποβολής αιτήματος στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου για γνωμοδότηση (σύμφωνα με το αρθ.66 παρ.2 του ΠΔ 284/1989) επί της νομιμότητας σκοπούμενης τροποποίησης της 4^{ης} ειδικής ετήσιας σύμβασης με αντικείμενο την αύξηση του συμβατικού τιμήματος, το Γραφείο Νομικού Συμβούλου, με το υπ' αριθ.πρωτ.1198/4.3.2009 έγγραφό του επεσήμανε ότι, πέραν του ότι δεν έχει ολοκληρωθεί η προδικασία για την εισαγωγή του θέματος στο ΝΣΚ, με την υπ' αριθ.421/2008 γνωμοδότηση του ΝΣΚ (σελ.16) έχει γίνει δεκτό ότι «...με βάση μια σύμβαση πλαίσιο, της οποίας η διάρκεια έχει ορισθεί π.χ.

πενταετής, είναι δυνατή η υπογραφή πέντε επιμέρους ετησίων συμβάσεων για την κάλυψη αναγκών σε προμήθεια των συγκεκριμένων υλικών μέχρι της εκπνοής της πενταετίας».

Στη συνέχεια η ΚΓΕΠ/ΓΕΑ, με το υπ' αριθ.3/27.4.2010 πρακτικό γνωμοδότησε ομόφωνα, μεταξύ άλλων, υπέρ:

α) της απόρριψης του αιτήματος της εταιρείας για αύξηση των συμβατικών τιμών της 1001/02 4^{ης} ειδικής ετήσιας σύμβασης και β) της συγκρότησης επιτροπής διαπραγματεύσεων κατάρτισης κοινά αποδεκτού σχεδίου λύσης της 1001/02 ετήσιας σύμβασης και της 4/93 σύμβασης πλαίσιο, μεριμνώντας παράλληλα, μεταξύ άλλων, για την άμεση επιστροφή του υπολοίπου της χορηγηθείσας στα πλαίσια της σύμβασης πλαίσιο προκαταβολής, ύψους 214.169,12 ευρώ. Οι προτάσεις της ΚΓΕΠ/ΓΕΑ έγιναν αποδεκτές με τη Φ.831/ΑΔ.930337/Σ.1391/27.7.2011 απόφαση ΥΕΘΑ.

Το οφειλόμενο ποσό των 214.169,12 ευρώ προσδιορίζεται με το υπ' αριθ.πρωτ.153/8.2.2010 FAX της Υπηρεσίας Προμηθειών /Τμ.Οικονομικό της Πολεμικής Αεροπορίας προς το ΓΕΑ/Δ3 και προκύπτει ως εξής: Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 παρ.1 της σύμβασης πλαίσιο, η προμηθεύτρια εταιρεία εισέπραξε ως προκαταβολή το συνολικό ποσό των 550.256,79 ευρώ. Το ποσό αυτό απομειώθηκε στα πλαίσια παρακράτησης μέρους των προκαταβολών που χορηγήθηκαν με την ενεργοποίηση των ειδικών ετησίων συμβάσεων που ακολούθησαν. Συγκεκριμένα παρακρατήθηκαν από τις προβλεπόμενες με την ενεργοποίηση των επί μέρους ειδικών ετήσιων συμβάσεων προκαταβολές και σε εξόφληση μέρους της χορηγηθείσας με την ενεργοποίηση της σύμβασης πλαίσιο προκαταβολής: α) με την ενεργοποίηση της 1^{ης} ειδικής ετήσιας σύμβασης, το ποσό των 110.051,36 ευρώ, β) με την ενεργοποίηση της 2^{ης} ειδικής ετήσιας σύμβασης, το ποσό των 108.648,20 ευρώ, και γ) με την ενεργοποίηση της 3^{ης} ειδικής ετήσιας σύμβασης, το ποσό των 117.388,11 ευρώ. Έτσι από τη χορηγηθείσα με την ενεργοποίηση της σύμβασης πλαίσιο προκαταβολή προέκυψε υπόλοιπο οφειλόμενο ποσό ύψους 214.169,12 ευρώ (550.256,79 – 110.051,36 – 108.648,20 – 117.388,11 = 214.169,12).

Από το υπ' αριθ.4/93/Οκτ.2011 Πρακτικό της συσταθείσας Επιτροπής Διαπραγμάτευσης προκύπτει μεταξύ άλλων, ότι η εταιρεία συναινεί στη λύση των 4/93 (Σύμβαση Πλαίσιο) και 1001/02 (4^η ειδικής ετήσιας σύμβασης) συμβάσεων και στην επιστροφή του ποσού των 214.169,12 ευρώ, θέτοντας όμως ως προϋπόθεση την εκ των προτέρων δέσμευση της ΠΑ για υπογραφή νέας σύμβασης προμήθειας, στην οποία θα διευθετούνται οι εν λόγω εκκρεμότητες. Η ΚΓΕΠ/ΓΕΑ, με το 1/2/15.7.2013 πρακτικό της γνωμοδότησε ομόφωνα α) υπέρ της επίλυσης του ζητήματος της λύσης των συμβάσεων, με προσφυγή στη διαιτησία, αφού πρωτίστως γνωμοδοτήσει το ΝΣΚ επί του θέματος και β) υπέρ της παρακράτησης του ποσού των 214.169,12 ευρώ από τυχόν οφειλόμενα προς την εταιρεία ποσά.

II Α. Στο Π.Δ. 284/1989 «Τροποποίηση, συμπλήρωση και μεταγλώττιση του Π.Δ. 735/1978 «Περί Προμηθειών, Εργολαβιών και Εκτελέσεως Εργασιών των Ενόπλων Δυνάμεων (Α' 181), όπως το Δ/γμα αυτό έχει τροποποιηθεί με το Π.Δ. 909/1981 (Α'231), 525/1985 (Α' 190) και 292/1988 (Α' 136)» (ΦΕΚ Α' 133), όπως τροποποιήθηκε μεταγενεστέρως με το Π.Δ. 189/1997 (ΦΕΚ Α' 155), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής :

Άρθρο 6: 1. Οι προμήθειες των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων πραγματοποιούνται μετά από δημόσιο διαγωνισμό, ενώ επιτρέπεται η χωρίς δημόσιο διαγωνισμό πραγματοποίηση προμηθειών σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις του παρόντος δ/τος περιπτώσεις ».

Άρθρο 46: παρ.4. Εφόσον ζητηθεί από τον προμηθευτή με την προσφορά του, χορηγείται κατά την κρίση της Υπηρεσίας και μετά από απόφαση εκείνου που έχει δικαίωμα έγκρισης της δαπάνης, προκαταβολή, με παροχή ισόποσης εγγύησης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 29 του παρόντος. Το ποσοστό προκαταβολής κλιμακώνεται κατά περίπτωση ως εξής:

... 5. Η προκαταβολή της προηγούμενης παραγράφου αποδίδεται: α. Με συμψηφισμό της, αναλογικά με την αξία των ειδών που παραδίδονται κάθε φορά, με αντίστοιχη αναπροσαρμογή της εγγύησης προκαταβολής. β. Με είσπραξη του ποσού της αντίστοιχης εγγύησης σε περίπτωση κήρυξης του προμηθευτού ως εκπτώτου ή λύσης της σύμβασης και εφόσον αυτός δεν την

επιστρέψει μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται γι' αυτό. 6. Για την παραπάνω προκαταβολή οφείλεται τόκος και υπολογίζεται με το ανώτατο όριο του ποσοστού τόκου από δικαιοπραξία: α. Από τη χορήγηση της προκαταβολής μέχρι και την ημερομηνία λύσης της σύμβασης ή κήρυξης του προμηθευτού ως εκπτώτου. β. Σε περίπτωση καθυστέρησης παράδοσης του αντικειμένου της σύμβασης, όπου υπολογίζεται σε συνάρτηση του χρόνου καθυστέρησης και της αξίας του τμήματος που καθυστερεί η παράδοσή του. 7. Επίσης πέρα από την ημερομηνία λύσης της σύμβασης ή κήρυξης του προμηθευτή ως εκπτώτου και μέχρι την επιστροφή της προκαταβολής, οφείλεται τόκος υπερημερίας που υπολογίζεται με το ποσοστό του νόμιμου και από υπερημερία τόκου που ισχύει κάθε φορά. 8. Η προκαταβολή της παραγράφου 4 του παρόντος χορηγείται όπως καθορίζει η σχετική σύμβαση.

Άρθρο 47: Τα κάθε φύσης δικαιώματα του Δημοσίου και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου που ελέγχονται από το Αρχηγείο κάθε κλάδου των Ενόπλων Δυνάμεων, των Οργανισμών και των εν γένει εκμεταλλεύσεων των Ενόπλων Δυνάμεων, που απορρέουν από μη εφαρμογή των όρων συμφωνιών και συμβάσεων, εισπράττονται από όσα οφείλονται στον προμηθευτή από το Δημόσιο για οποιαδήποτε αιτία και σε περίπτωση που αυτά δεν υπάρχουν ή δεν επαρκούν, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου περί είσπραξης Δημοσίων Εσόδων, με φροντίδα της αρμόδιας Υπηρεσίας που εκτελεί την προμήθεια.

Άρθρο 48: Ι. Για προμήθεια υλικών η παροχή υπηρεσιών, για κάλυψη αναγκών που επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο, συνάπτονται μακράς διάρκειας συμβάσεις, με βάση προϋποθέσεις που καθορίζονται από τους όρους συμφωνιών. Οι προβλεπόμενες από τις συμβάσεις μακράς διάρκειας, ετήσιες συμβάσεις επικαλύπτονται για χρονικό διάστημα που συμφωνείται μεταξύ των συμβαλλομένων, Ειδικότερα με τους όρους συμφωνιών καθορίζονται τα ακόλουθα : α) Ο χρόνος διάρκειας της σύμβασης, που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από πέντε χρόνια, και πάντως δεν μπορεί να υπερβαίνει τη διάρκεια των Μακροχρονίων προγραμμάτων προμηθειών κάθε κλάδου των Ενόπλων Δυνάμεων β).....

Άρθρο 66: 1. Τροποποίηση όρων σύμβασης μετά την υπογραφή της δεν επιτρέπεται, εκτός από τις παρακάτω περιπτώσεις για τις οποίες κρίνει και αποφασίζει χωρίς βλάβη των συμφερόντων του Δημοσίου εκείνος που έχει την οικονομική εξουσία ή δικαιοδοσία σύμφωνα με το νόμο και με βάση τα στοιχεία και δεδομένα κάθε περίπτωσης και συγκεκριμένα:

α) Της μεταβολής των συμβατικών προθεσμιών, χρόνου παράδοσης ή αντικατάστασης των υπό προμήθεια υλικών ή εργασιών που κρίθηκαν ακατάλληλες.

β) Της παραλαβής υλικού με έκπτωση τιμής, με σύγχρονο προσδιορισμό του ποσοστού της για παραδόσεις υλικού, κατά παρέκκλιση των όρων της σύμβασης και εκτός των επιτρεπόμενων ορίων ανοχής παρεκτροπών του προμηθευτή.

γ) Της απαλλαγής προμηθευτή από την παράδοση υπολοίπου που δεν υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό της συμβατικής ποσότητας υλικών, λόγω ειδικών συνθηκών με επιβολή ή όχι προστίμου σ' αυτόν.

2. Πρόταση διάλυσης σύμβασης με κοινή συγκατάθεση των συμβαλλόμενων ή απαλλαγής του προμηθευτή από την παράδοση υπολοίπου, που υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό της συνολικής προμήθειας, η αύξησης συμβατικής τιμής ή τροποποίησης άλλης θεμελιώδους διάταξης της σύμβασης, συνοδεύεται και από γνωμοδότηση των Νομικών Υπηρεσιών Διοίκησης για λήψη σχετικής απόφασης.

Ως θεμελιώδεις διατάξεις, κατ' αρχήν θεωρούνται εκείνες που δεν περιλαμβάνονται στις περιπτώσεις της παρ. 1 του παρόντος άρθρου ή σε κάθε περίπτωση οι αναφερόμενες σε αντικείμενο της σύμβασης των οποίων η τροποποίηση προκαλεί βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου.....».

Άρθρο 73: 1. Επιτρέπεται η απ'ευθείας ανάθεση προμήθειας χωρίς διαγωνισμό άσχετα από το ποσό, στις παρακάτω περιπτώσεις, με βάση προφορική ή έγγραφη προσφορά του προμηθευτή: α) εφ' όσον το είδος έχει αποδεδειγμένα μοναδικό κάτοχο ή κατασκευαστή ή εισαγωγέα.....».

Β. Στο Ν.2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής :

Άρθρο 79 Προϋποθέσεις συνάψεως συμβάσεων: Συμβάσεις, από τις οποίες δημιουργούνται υποχρεώσεις σε βάρος του Δημοσίου, δεν δύναται να συνολομολογηθούν εάν δεν προβλέπονται από γενικές ή ειδικές διατάξεις ή δεν συντελούν στην εκπλήρωση των σκοπών του.

Άρθρο 82 Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων: 1. Για κάθε σύμβαση του Δημοσίου που συνεπάγεται έσοδο ή δαπάνη αυτού, αν δεν ορίζεται διαφορετικά με ειδική διάταξη, προηγείται η προβλεπόμενη από τις κατά περίπτωση ισχύουσες διατάξεις διαδικασία του ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η σύναψη συμβάσεων προμήθειας προϊόντων, παροχής υπηρεσιών ή εκτέλεσης έργων με συνοπτική διαδικασία ή διαπραγμάτευση.

Άρθρο 85 Ακυρότητα συμβάσεων: Η καθ' οιονδήποτε τρόπο παραβίαση των διατάξεων των άρθρων 79 έως και 84 του παρόντος νόμου επάγεται την απόλυτη ακυρότητα της σύμβασως. Από την ακυρότητα αυτής και τη σχετική παρανομία των οργάνων του Δημοσίου δεν γεννάται υποχρέωση αυτού προς αποζημίωση του αντισυμβαλλομένου, στην περίπτωση που τα αρμόδια όργανα εκ προθέσεως παραβίασαν τις σχετικές διατάξεις και αυτός γνώριζε την παρανομία ή συνετέλεσε στην παραβίαση των διατάξεων.

III. Από τον συνδυασμό των προαναφερθεισών διατάξεων προκύπτουν, ως προς το τιθέμενο ερώτημα, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, τα ακόλουθα :

A. Σχετικά με τη λύση της υπ' αριθ.4/93 Σύμβασεως Πλαισίου και της υπ' αριθ.1001/02 ετήσιας σύμβασης:

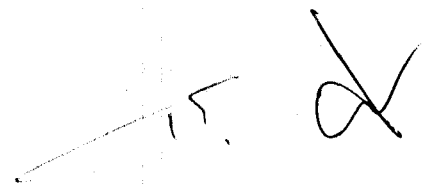
Κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 48 του ΠΔ 284/1989, οι συμβάσεις μακράς διάρκειας, - στις οποίες περιλαμβάνονται και οι συμβάσεις - πλαίσια, δια των οποίων καθορίζονται οι βασικοί όροι, οι οποίοι θα ισχύουν σε μελλοντικές επιμέρους συμβάσεις που συνάπτονται για κάλυψη αναγκών που επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο, - δεν μπορεί να συμφωνούνται για χρόνο πέραν της πενταετίας ή του χρόνου των μακροχρονίων προγραμμάτων. Έτσι,

με βάση μια σύμβαση-πλαίσιο, της οποίας η διάρκεια έχει ορισθεί π.χ. πενταετής είναι δυνατή η υπογραφή πέντε επί μέρους ετησίων συμβάσεων για την κάλυψη αναγκών σε προμήθεια των συγκεκριμένων υλικών, μέχρι της εκπνοής της πενταετίας (βλ.σχετ. υπ' αριθ.421/2008 γνωμοδότηση του ΝΣΚ).

Στην περίπτωση κατά την οποία δεν υπάρχουν ανάγκες για προμήθεια υλικών, π.χ. το 2^ο έτος, και δεν υπογραφεί σύμβαση, αλλά υπογραφεί σύμβαση για το επόμενο έτος, τούτο δεν συνεπάγεται παράταση του χρόνου διαρκείας της συμβάσεως μέχρις ότου υπογραφεί οπωσδήποτε και πέμπτη σύμβαση.

Και αυτό γιατί, αν και για τα επόμενα έτη δεν διαπιστωθεί η ύπαρξη αναγκών, η σύμβαση επιμηκύνεται και ουσιαστικά μετατρέπεται σε σύμβαση αόριστης διάρκειας, κατά προφανή καταστρατήγηση των κειμένων διατάξεων και παραβίαση της όλης φιλοσοφίας και του σκοπού που διέπει τη ρύθμιση αυτή των συμβάσεων-πλαisiών μακράς διάρκειας, αλλά και παραβίαση των βασικών αρχών του ελευθέρου ανταγωνισμού, αφού η παράταση αυτή θα έχει ως συνέπεια την στέρηση της δυνατότητας άλλων προμηθευτών να συμμετάσχουν στη διαδικασία προμηθείας, κατά καταφανή εύνοια προς τον προηγούμενο προμηθευτή. Παρά ταύτα, δεν μπορεί να αποκλεισθεί η κατ'αρχήν δυνατότητα (μετά από τροποποίηση της συμβάσεως σύμφωνα με τα κατά νόμον προβλεπόμενα) παράτασης της πενταετίας επί εύλογο χρόνο, ο οποίος απαιτείται για την ολοκλήρωση της απαιτούμενης, διαδικασίας για την εκτέλεση μιας ετησίας συμβάσεως, που υπεγράφη εντός του προσδιοριζόμενου από τη σύμβαση πλαίσιο χρόνου ισχύος αυτής, αλλά ενδεχομένως από βραδύτητα ή ολιγωρία της αρμοδίας Υπηρεσίας και χωρίς υπαιτιότητα του προμηθευτή δεν κατέστη δυνατό να υλοποιηθεί εγκαίρως. Τούτο, άλλωστε, υπαγορεύεται και από προφανείς λόγους εξυπηρετήσεως του δημοσίου συμφέροντος. Υπ' αυτή την έννοια δεν μπορεί να αποκλεισθεί η υπογραφή ειδικής ετήσιας σύμβασης, καλύπτουσας πραγματικές ανάγκες της υπηρεσίας, μέχρι την εκπνοή του συμβατικού χρόνου ισχύος της σύμβασης πλαισίου.

Η προβλεπόμενη στο άρθρο 66 του ΠΔ 284/89 δυνατότητα τροποποίησης μιας σύμβασης προμηθείας και μάλιστα η προβλεπόμενη στην παρ.2 του ίδιου άρθρου δυνατότητα για διάλυση (λύση) της σύμβασης με κοινή συγκατάθεση των συμβαλλόμενων, αφορά αποκλειστικά συμβάσεις ενεργές, συμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη κατά το μέρος της υλοποίησης του κυρίου

συμβατικού αντικειμένου (προμήθεια ή παροχή υπηρεσιών από τον Ανάδοχο – πληρωμή του συμβατικού τιμήματος από το Ελληνικό Δημόσιο). Αντίστροφα, δεν μπορεί να αφορά συμβάσεις με συμβατικές παροχές αποσβεσθείσες- ολοκληρωθείσες, είτε λόγω εξάντλησης του συμβατικού αντικειμένου αυτών, είτε λόγω παρόδου του προβλεπόμενου από τις ίδιες τις συμβάσεις απώτατου χρόνου δέσμευσης των αντισυμβαλλομένων. Στις περιπτώσεις, λοιπόν, που δεν είναι δυνατή, σύμφωνα με τα ανωτέρω, η τροποποίηση και μάλιστα η λύση μιας έγκυρης σύμβασης, λόγος μπορεί να γίνει μόνο για την αντιμετώπιση, στα πλαίσια της τελικής εκκαθάρισης, ζητημάτων συνδεομένων με δευτερογενείς έννομες συνέπειες προερχόμενες από τη λειτουργία της σύμβασης (π.χ. εγγύηση καλής λειτουργίας, τύχη της καταβληθείσας προκαταβολής κλπ). Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω, μετά το πέρας του συμβατικού χρόνου μιας συμβάσεως πλαισίου δεν είναι νοητό να γίνεται λόγος για λύση της ήδη κατά χρόνον λήξασας συμβάσεως πλαισίου.

Τυχόν υπογραφείσα ετήσια σύμβαση μετά το πέρας του συμβατικού χρόνου μιας συμβάσεως πλαισίου τυγχάνει άκυρη ελλείπει νόμιμης προδικασίας για τη σύναψή της, καθόσον: α) η σύμβαση πλαίσιο, που αποτελούσε το νόμιμο έρεισμα για την υπογραφή της ετήσιας σύμβασης έχει λήξει, β) η φερόμενη ως ετήσια σύμβαση δεν αντικατοπτρίζει το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας δημόσιου διαγωνισμού (αρθ.6 ΠΔ 284/89, σε συνδ. με αρθ.79 και 82 του Ν.2362/1995) και γ) δεν έχει προηγηθεί της υπογραφής της εν λόγω ετήσιας σύμβασης μια εξαιρετική διαδικασία ανάθεσης της προμήθειας, σύμφωνα με τις ρητές προβλέψεις του αρθ.73 του ΠΔ 284/1989. Επισημαίνεται επίσης ότι η ακυρότητα της υπογραφείσας ετήσιας σύμβασης είναι, σύμφωνα με τη ρητή πρόβλεψη του άρθ.85 του Ν.2362/1995, **απόλυτη**, λόγω της δι' αυτής παραβίασης των άρθρων 79 και 82 του ίδιου νόμου. Συνεπώς, σε αυτή την περίπτωση, δεν απαιτείται καν η δικαστική αναγνώριση της ακυρότητας της ετήσιας σύμβασης, πολύ περισσότερο δε, δεν μπορεί να γίνεται λόγος για συναινετική έστω λύση (στα πλαίσια της διάταξης του αρθ.66 παρ.2 του ΠΔ 284/89) της απόλυτα άκυρης σύμβασης.

Στην κρινόμενη υπόθεση, όπου εφαρμοστέα είναι η Ελληνική Νομοθεσία και ειδικότερα (σύμφωνα με τη ρητή πρόβλεψη της παρ.6 του άρθρου 16 της σύμβασης πλαίσιο) το ΠΔ 284/89, και σύμφωνα με τα διδόμενα από την

ερωτώσα υπηρεσία στοιχεία, η μεν υπ' αριθ. 4/93 Σύμβαση Πλαίσιο, μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου (Πολεμικής Αεροπορίας) και της εταιρείας «ΕΑΣ ΑΒΕΕ (πρώην ΕΒΟ ΑΕ)», δεν είναι δυνατόν να λυθεί, λόγω παράδου (λήξης) του συμβατικού χρόνου αυτής, η δε προσδιοριζόμενη ως υπ' αριθ.1001/02 ετήσια σύμβαση είναι απολύτως άκυρη, μη παράγουσα καμιά συμβατική συνέπεια και, συνεπώς, μη χρήζουσα λύσης.

Β. Σχετικά με τον τρόπο επιστροφής της χορηγηθείσας προκαταβολής και την επιβολή αναλογούντων τόκων δικαιοπραξίας και υπερημερίας.

Τα σχετικά με τη χορήγηση προκαταβολής στις συμβάσεις προμηθείας των Ενόπλων Δυνάμεων ρυθμίζονται στο άρθρο 46 του ΠΔ 284/89, που, σύμφωνα με τα ανωτέρω, είναι το εφαρμοστέο δίκαιο στην κρινόμενη σύμβαση πλαίσιο και στις επί μέρους ειδικές ετήσιες συμβάσεις. Στην παρ.5 του άρθρου αυτού καθορίζονται οι τρόποι απόδοσης της χορηγηθείσας προκαταβολής. Στην παράγραφο αυτή δεν προσδιορίζεται ο τρόπος ρύθμισης του θέματος της προκαταβολής, λόγω παράδου (λήξης) του συμβατικού χρόνου μιας σύμβασης πλαίσιο, στα πλαίσια λειτουργίας της οποίας προέκυψε υπόλοιπο χορηγηθείσας προκαταβολής προς απόδοση-επιστροφή στο Ελληνικό Δημόσιο. Στην περίπτωση αυτή, πράγματι, δεν μπορεί να γίνει λόγος ούτε για συμψηφισμό της προκαταβολής αναλογικά με την αξία των παραδιδόμενων ειδών (εφόσον δεν υπάρχουν ούτε πρόκειται να υπάρξουν εφεξής παραδοτέα είδη), ούτε για είσπραξη του ποσού της εγγύησης μετά από κήρυξη του προμηθευτού ως εκπτώτου ή λύσης της σύμβασης (διότι δεν υφίστανται οι προϋποθέσεις για την κήρυξη του προμηθευτού ως εκπτώτου, ούτε, σύμφωνα με τα ανωτέρω, είναι νοητό να γίνεται λόγος για λύση της σύμβασης πλαισίου, μετά το πέρας του συμβατικού χρόνου αυτής).

Εν τούτοις, μετά τη λήξη της σύμβασης πλαισίου, η οικονομική εκκρεμότητα, σχετικά με την επιστροφή του μέρους της αρχικά χορηγηθείσας προκαταβολής, εξακολουθεί να υφίσταται. Συγκεκριμένα, σ' αυτή την περίπτωση, η οικονομική εκκρεμότητα υφίσταται διότι ο

15.

προμηθευτής έχει εισπράξει και παρακρατεί το ποσό που αντιστοιχεί στην οφειλόμενη διαφορά αχρεωστήτως και, ειδικότερα, για αιτία (χορήγηση προκαταβολής παρακρατούμενης από τις οφειλόμενες στα πλαίσια ειδικών ετησίων συμβάσεων, που πρόκειται να υπογραφούν μελλοντικά και πάντως εντός του συμβατικού χρόνου της σύμβασης πλαισίου) που δεν επακολούθησε.

Για την υπάρχουσα οικονομική εκκρεμότητα θα εφαρμοστούν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 47 του ΠΔ 284/1989.

Για το θέμα των τόκων, τέλος, θα εφαρμοσθούν τα προβλεπόμενα ρητά στις παραγράφους 6 και 7 του άρθρου 46 του ΠΔ 284/89.

IV. Κατόπιν των προεκτεθέντων, οι προσήκουσες απαντήσεις στα υποβληθέντα ερωτήματα έχουν ως εξής:

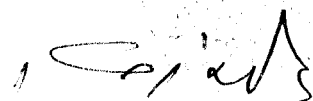
1. Η υπ' αριθ. 4/93 Σύμβαση Πλαίσιο, μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου (Πολεμικής Αεροπορίας) και της εταιρείας «ΕΑΣ ΑΒΕΕ (πρώην ΕΒΟ ΑΕ)», δεν είναι δυνατόν να λυθεί, λόγω παρόδου (λήξης) του συμβατικού χρόνου αυτής. Περαιτέρω, η προσδιοριζόμενη ως υπ' αριθ.1001/02 ετήσια σύμβαση είναι απολύτως άκυρη, μη παράγουσα καμιά συμβατική συνέπεια και, συνεπώς, όχι μόνο δεν απαιτείται, αλλά δεν είναι καν νοητή η λύση αυτής.

2. Το ποσό που αντιστοιχεί στο μέρος της χορηγηθείσας με την ενεργοποίηση της σύμβασης πλαισίου προκαταβολής, που εισπράχθηκε από τον προμηθευτή αχρεωστήτως, θα επανεισπραχθεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 47 του ΠΔ 284/1989. Για το θέμα των τόκων, τέλος, θα εφαρμοσθούν τα προβλεπόμενα ρητά στις παραγράφους 6 και 7 του άρθρου 46 του ΠΔ 284/89.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 19 -6-2014

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΤΡΙΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΟΛΟΒΟΣ
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.